

Houd het schoon langs het water

Water trekt recreanten aan. Hoe properder de oevers en waterlopen, hoe minder plastic soep in zee. Maar hoe houd je deze natuurlijke omgeving schoon?

1. Houd oevers netjes

Groenzones langs waterlopen of vijvers worden dikwijls mooi aangelegd. Daardoor zijn ze populair voor sporters (lopers, fietsers) en andere recreanten (wandelaars, vissers). Maar dikwijls ontbreekt sociale controle waardoor er ook zwerfvuil wordt gedumpt. Hoe voorkom je dat?

RUIM ZWERFVUIL REGELMATIG OP

Een vervuilde omgeving zet aan om nog meer afval te dumpen. Onderhoud oevers en bermen dus zoveel mogelijk. Hoog gras vangt immer gemakkelijker vuil. Hoe minder (plastic)afval in lokale waterlopen en rivieren belandt, hoe minder er uiteindelijk in de zeeën en oceanen terecht komt.

- Verzamel flessen en blikjes handmatig met een prikker of grijpstok
- Maai de bermen regelmatig of laat ze begrazen
- Reinig de oever met aangepast materiaal of vanop het water. Doe dit in het voorjaar bij lage begroeiing.
- [Engageer vrijwilligers en/of natuurverenigingen](#) of schakel hen in tijdens opruimacties

Schape begrazen Gentse bermen

Sinds 2010 onderhoudt een herder met zijn [kudde schape](#) een deel van de Gentse bermen en taluds langs waterlopen. De schape onderhouden van mei tot september de bermen op een milieuvriendelijke manier. Ze grazen ook op plaatsen die voor bermmaaiers en afzuigmachines moeilijk bereikbaar zijn, bijvoorbeeld op steile oevers.

Lange grijper helpt

Het zwerfvuil op de oevers van waterlopen of vijvers is niet altijd gemakkelijk te bereiken. In Turnhout werden grijpers met verschillende lengtes uitgetest (0,95 meter, 1,05 meter en 1,40 meter). De langste grijpers zijn ideaal om afval op de oevers veilig te verwijderen, maar daarmee krijg je het zwerfvuil moeilijk in een zak. Ergonomisch gezien bleek de ideale maat 1,05 meter te zijn.

Opruimactie rond de Maas

Rijkswaterstaat, de Nederlandse provincie Limburg, De Vlaamse Waterweg nv, gemeenten aan weerszijden van de grens en vrijwilligers ruimen elk voorjaar na hoog water de oevers van de Maas op. Het aangespoelde afval hangt zelfs tot in de bomen.

[Meer info over de actie Schone Maas vind je hier.](#)

VERMIJD AFVAL

- Plaats [vuilnisbakken](#) langs wandel- en fietspaden
- Motiveer recreanten om de omgeving proper te houden met infoborden
- Maak gebruik van nudging-elementen om het gedrag te sturen

Schone Leie

Sint-Martens-Latem kampte met opstapelend zwerfvuil in rietkragen langs de toeristische, meanderende Leie. Omdat het probleem het gemeenteniveau oversteed, contacteerde Sint-Martens-Latem haar afvalintercommunale IVM, die de aangrenzende afvalintercommunales Imog en IVAGO betrok. Met ondersteuning van Vlaanderen Mooi werkten ze in 2015 een 5-pijleraanpak uit van zwerfvuil op de (toeristische) Leie. Eén onderdeel daarvan is een succesvolle doelplaatsencampagne voor alle recreanten op en langs de Leie.

[Hier vind je meer info over het project 'Start met een schone Leie' en het eindrapport.](#)

2. Proper strand voor de recreant

Tijdens een dagje op het strand is de confrontatie met een peuk of ander afval tussen het zand erg onaangenaam. Niet alleen de recreanten laten afval achter, er spoelt ook zwerfvuil uit de zee aan.

VERMIJD OVERBODIG AFVAL of ZWERFVUIL

Verbied het gebruik van wegwerpbekers en eventueel ook andere wegwerpplastic zoals rietjes in de strandbars en bij evenementen op het strand.

Stimuleer de strandbars om voorzieningen te nemen tegen wegwaaiend afval (bv. enkel rekeningtje afprinten op vraag, suiker/melk in een pot in plaats van afzonderlijk verpakt, gesloten afvalbakjes op de tafel, bestek niet verpakken ...).

Voorzie drinkwaterfonteinnetjes en communiceer hierover.

Koksijde bindt strijd aan tegen plastic

Koksijde lanceerde in juli 2018 haar campagne “[\(zwerf\)plasticvrij Koksijde](#)” met volgende acties: engagementen voor geen plastic materiaal voor 1-malig gebruik in beachbars en surfclubs, naar

herbruikbare bekers op evenementen, team Mooimakers op strand en dijk, peukenpalen op evenementen en kartonnen strandasbakjes, inzameling restafval via containers, tentoonstelling “zwerfafval experience” in het Duinenhuis.

REINIG REGELMATIG

- Peuken zijn moeilijk te verwijderen uit het zand. Verzamel ze handmatig of met een grijpstok
- Gebruik een strandreinigingsmachine. Deze machine is niet selectief. Naast het zwerfvuil komen ook zand, wieren en schelpen bij het afval terecht.
- Schakel strandvrijwilligers in en ondersteun hen met opruimmateriaal en strandafvalbakken waarin ze het afval kunnen achterlaten.

Strandafvalbakken voor vrijwilligers

Mooimakers liet voor de kustgemeenten strandafvalbakken ontwerpen. Duurzame bakken die het werk van de strandvrijwilligers vergemakkelijken. Ze worden opgesteld buiten het seizoen en dienen om het door de vrijwilligers verzamelde afval te bewaren voor ophaling door de gemeente. Meer info: <http://mooimakers.be/nieuws/uniforme-duurzame-strandafvalbakken-voor-de-hele-kust>

VOORZIE RECIPIËNTEN

- Plaats voldoende [vuilnisbakken](#) of deel afvalzakjes uit
- Plaats [peukentegels](#) of deel speciale strandasbakjes uit
- Pas het aantal vuilnisbakken aan aan het seizoen
- Overweeg recipiënten voor selectieve inzameling van pmd

Strandactie van de kustredders

Ook de vereniging van de kustredders (VKWV) lanceerde een strandactie. Mensen die het strand opgingen, kregen een afvalzakje met het logo van Mooimakers aangeboden. Daarin konden zij hun afval bewaren tot ze het strand weer verlaten hadden. Het zakje konden ze daarna in een afvalbak gooien. Een nuttig instrument met tegelijk een sensibiliserende boodschap.

[Laat je peuk niet stranden](#)” met uitdelen van kartonnen asbakjes voor op het strand en de [website](#) van de provincie zelf.

Selectieve inzameling op het strand in De Panne

Op het strand in De Panne zijn een 30-tal [semi-ondergrondse afvaleilandjes](#) ingegraven voor selectieve inzameling van rest en pmd op de stranden. Aan de rand van het strand, tegen de dijk aan, staan er grote moloks met kleine inwerpopening. Een controle van het afval uit de eilandjes in de zomer van 2017 gaf aan dat er wel degelijk goed gesorteerd wordt (slechts 7% vervuiling in pmd).

SENSIBILISEER

- Plaats infopanelen over afval en de plasticsoep

- Doe mee aan een (internationale) strandopruimactie of organiseer een eigen strandopruimactie
- Schakel tijdens de zomermaanden jobstudenten in (beach teams) die de strandbezoekers sensibiliseren over afval en hen aanmoedigen hun afval correct te verwijderen.

Met de Federal Truck het strand op

De dienst Marien Milieu van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu gebruikte in 2016 en 2017 de Federal Truck voor een campagne rond de bescherming van onze Noordzee en de problematiek van marien zwerfvuil. De bezoekers werden uitgenodigd om deel te nemen aan de strandopruimacties.

Wereldwijde strandschoonmaak

België neemt op de eerste zondag van de lente telkens deel aan de [Eneco Clean Beach Cup](#). Initiatiefnemer van deze jaarlijkse opruimactie is de Surfrider Foundation Europe. In 2018 werd op zestien locaties aan de Belgische kust strandafval opgeruimd. Bijna 4000 vrijwilligers haalden niet minder dan 5,5 ton afval op tussen de Panne en Knokke.

Beach teams

In Oostende, Koksijde en Bredene zijn in de zomer beach teams actief: jobstudenten die de bezoekers sensibiliseren over afval, zwerfvuil opruimen en problemen signaleren. Ze roepen de strandbezoekers bij het verlaten van het strand ook op om 2 minuten van hun tijd vrij te maken om zwerfvuil te ruimen op het strand.

Meer weten?

Eind 2017 werd het federaal [Actieplan Marien Zwerfvuil](#) gelanceerd.

Het [kustactieplan](#) geeft een overzicht van de problematiek en acties rond afval in de kustgemeenten.

Nederland is erg waterrijk. Hoe pakken onze noorderburen zwerfvuil in en rond water aan?

- Gemeente Schoon maakte een [handleiding voor lokale waterbeheerders](#) met tips en voorbeelden uit de praktijk.
- Nederland Schoon maakte een [toolkit voor beheerders en exploitanten van waterrecreatiegebieden](#). Het geeft een overzicht van de aanpak en mogelijke tactieken en materialen voor een schoon gebied.
- Stichting De Noordzee geeft in een [rapport](#) de resultaten weer van [12 jaar \(2004-2015\) onderzoek naar zwerfafval op het strand](#). Op basis van die bevindingen geeft de stichting een advies voor de komende 5 jaar.